

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Richarda Tomana a soudců JUDr. Ivana Slivky a JUDr. Renáty Zimové ve věci

žalobkyně: **Z [redacted] T [redacted]**, narozená [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená advokátem Mgr. Janem Boučkem
sídlem Opatovická 1659/4, Praha 1

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o náhradu škody a nemajetkové újmy

k odvolání žalobkyně i žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 9. srpna 2018, č.j. 19 C 218/2009 – 572

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni 505 eur do 15 dnů od jeho právní moci, jinak se v tomto výroku a ve výroku I. potvrzuje.
- II. Žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů.

Shodu s prvopisem potvrzuje Hana Rejentová.

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované zaplatit žalobkyni náhradu škody za morální újmu ve výši 3 523 eur do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrokem I.), zamítl žalobu o zaplacení 6 477 eur (výrokem II.) a žalované uložil zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 69 450 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrokem III.).
2. Podle odůvodnění se žalobkyně domáhala původně po žalované zaplacení částky 10 000 eur jako finanční satisfakce za psychické a morální poškození a dále částky majetkové újmy ve výši 53 950 Kč za vynaložené náklady řízení v souvislosti s řízením o úpravu prarodičovského styku s nezletilým vnukem vedeným u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. [REDAKCE]. Žalobkyně dovozovala nesprávný úřední postup spočívající v průtahích v řízení a nepřiměřené délce daného řízení. V příčinné souvislosti s tvrzeným nesprávným úředním postupem uváděla vznik újmy spočívající v dlouholeté absenci kontaktu mezi ní a nezletilým vnukem. Žádala o finanční zadostiučinění ve výši 10 000 eur. Předmětem řízení zůstal nárok na poskytnutí zadostiučinění ve výši 10 000 eur.
3. Žalovaná se dožadovala zamítnutí žaloby v celém rozsahu. Žalovaná nevyhověla žádosti žalobkyně, v posuzovaném řízení neshledala odpovědnostní titul, ani z titulu majetkové újmy.
4. Soud ve věci rozhodoval opakovaně. Nyní je vázán závazným právním názorem vysloveným v rozsudku dovolacího soudu ze dne 19.3.2015, č.j. 30 Cdo 2352/2014 – 213, jakož je vázán právním názorem odvolacího soudu v rozhodnutí ze dne 19.4.2018, č.j. 53 Co 61/2018 – 550.
5. Soud prvního stupně provedl dokazování zejména spisy Okresního soudu v Liberci sp. zn. [REDAKCE] (následně vedeného pod sp. zn. [REDAKCE] u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou) a spisem o řízení vedlejším, které ovlivnilo řízení hlavní, tj. spisem Obvodního soudu pro Prahu 3 sp. zn. [REDAKCE].
6. Soud prvního stupně zjistil, že 17.3.2009 uplatnila žalobkyně u žalované nárok na náhradu škody a nemajetkové újmy z titulu nepřiměřené délky řízení vedeného u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. [REDAKCE] v souvislosti s řízením o úpravu prarodičovského styku s nezletilým vnukem, dále vedeného u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou pod sp. zn. [REDAKCE]. Žalovaná požadavku žalobkyně nevyhověla stanoviskem z 14.10.2009. Řízení u Okresního soudu v Liberci bylo řízením žalobkyně o úpravu styku nezletilého dítěte s prarodičem. Bylo zahájeno podáním návrhu dne 15.4.1999, ukončeno bylo dne 11.11.2008 odmítnutím ústavní stížnosti, které bylo žalobkyni doručeno dne 2.12.2008. Řízení probíhalo na čtyřech stupních soudní soustavy, opakovaně bylo rozhodováno o opravných prostředcích v rámci soudu odvolacího, ve věci bylo podáno celkem pět návrhů žalobkyně na nařízení předběžných opatření, první návrh spojený se samotnou žalobou. Žalobkyně nebyla po meritorní stránce úspěšná, její návrh byl zamítnut. Ve věci bylo podáno dovolání 3.9.2014, které bylo odmítnuto, žaloba pro zmatečnost, která byla zamítnuta, taktéž ústavní stížnost, která byla odmítnuta. Soud ve věci shledal jeden průtah od 20.4.1999 do 31.5.2000, kdy nebylo rozhodnuto o podaném předběžném opatření řádně ve lhůtách stanovených zákonem, ve věci byly řešeny otázky místní příslušnosti. Namítané řízení bylo ovlivněno řízením vedeným u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. [REDAKCE] vedeného mezi rodiči nezletilého o úpravu výchovy a výživy nezletilého P [REDAKCE] T [REDAKCE]. Řízení bylo zahájeno 18.6.1996 návrhem otce, skončilo rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem -

pobočka Liberec 24.4.2008. Celková délka řízení činila 11 let a 10 měsíců. Řízení bylo podmíněno velkou procesní aktivitou všech zúčastněných stran. Byly v něm podávány opakovaně návrhy otce, matky a následně i babičky nezletilého. V řízení bylo uskutečněno celkem 19 ústních jednání, 2 jednání soudu odvolacího, bylo podáno 33 návrhů na nařízení předběžného opatření, dvakrát došlo ke zpětvzetí návrhu, ve věci dvakrát rozhodoval dovolací soud, věc byla vyřizována i před Ústavním soudem. Ve věci bylo rozhodováno Vrchním soudem o námitce podjatosti, o šestnácti návrzích na výkon rozhodnutí, o místní příslušnosti, o odnětí nezletilého otci a předání do výchovy matce, o vyloučení soudce, o návrhu na změnu předběžného opatření, o změně úpravy poměrů nezletilého, o zproštění opatrovnictví atp. P. T. i samotný nezletilý prostřednictvím otce podali k Ministerstvu spravedlnosti žádosti o finanční odškodnění z důvodu nepřiměřené délky tohoto řízení. Stanovisky z 19.11.2008 a 4.8.2009 bylo v rámci předběžného vyřízení nároku částečné finanční zadostiučinění poskytnuto, každému ze jmenovaných ve výši 123 000 Kč. Ministerstvo konstatovalo nesprávný úřední postup ve smyslu ust. § 13 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) – dál jen zák. č. 82/1998 Sb., spočívající v nepřiměřené délce namítaného řízení. Kancelář Veřejného ochránce práv 4.10.2002 vydala své stanovisko k vedení daných řízení, nepotvrdila průtahy v řízení.

7. Soud prvního stupně poté zkoumal, zda v projednávané věci jsou kumulativně splněny tři základní předpoklady pro náhradu nemajetkové újmy, a to existence odpovědnostního titulu, to je nesprávného úředního postupu Okresního soudu v Liberci v řízení vedeném pod sp. zn. následně pod sp. zn. Okresního soudu v Jablonci nad Nisou, příčinné souvislosti a vzniku nemajetkové újmy. Namítané řízení neprobíhalo izolovaně, nýbrž bylo ovlivněno řízením vedlejším, vedeným u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. Soud proto vzal v potaz úkony i v tomto vedlejším řízení. Pokud jde o hlavní namítané řízení, které bylo vedeno u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. řízení probíhalo od 20.4.1999 do 11.11.2018, po dobu devíti let a sedmi měsíců. V řízení byl shledán velký průtah na jeho počátku, o návrhu na nařízení předběžného opatření bylo rozhodnuto až po třinácti měsících. Soud došel k závěru, že délka řízení je délkou nepřiměřeně dlouhou, čímž došlo k nesprávnému úřednímu postupu v smyslu ust. § 13 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., za což žalobkyni náleží právo na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. V posuzované věci vzal soud v potaz i řízení vedlejší, kde řízení trvalo jedenáct let a deset měsíců, vycházel především z procesní složitosti posuzovaného řízení i složitosti právní, která vyplývá z obsáhlosti spisového materiálu čítajícího obsáhlých 8 svazků. Soud zde shledal náročnost procesní i skutkovou, byla zde konstatována nepřiměřená délka řízení, shledán odpovědnostní titul a v závěru byli oba účastníci odškodněni. Za posuzované soudní řízení v trvání devíti let a sedmi měsíců náleží základní částka ve výši 128 750 Kč, za první dva roky trvání řízení je to 15 000 Kč, za každý další rok dalších 15 000 Kč. Tuto základní částku je nutno upravit v důsledku demonstrativně vyčtených kritérií vedených pod písmeny b/ až e/ § 31a odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb.
8. Řízení bylo složité především po procesní stránce, probíhalo na čtyřech stupních soudní soustavy, žalobkyně nebyla meritorně úspěšná. Jediným průtahem, který lze vyčlenit, je průtah spojený s návrhem žalobkyně na nařízení předběžného opatření, o němž bylo rozhodováno až po třinácti měsících. Soud prvního stupně proto základní stanovenou částku snížil o 30 %.

9. Dále soud prvního stupně došel k závěru, že žalobkyně se na průtazích v řízení podílela, její procesní aktivita byla enormní. I když ryze obstrukční charakter všech opravných prostředků ve věci podávaných žalobkyní nelze z obsahu spisu dovodit, lze alespoň některé z nich (opakované návrhy na nařízení předběžného opatření) takto hodnotit. Z tohoto důvodu proto soud základní částku hodnocení snížil o dalších 10 %. Pokud jde o význam předmětu řízení pro žalobkyni, soud prvního stupně výslednou částku hodnocení o 10 % zvýšil. Řízení o úpravu styku s nezletilým je řízením s typově vyšším významem. Soud však neshledal důvod pro vyšší navýšení, protože nedospěl k přesvědčení, že by žalobkyně výrazně nemožnost styku s vnukem pocítovala. Pokud byla dotazována na styk s vnukem do doby podání návrhu, uváděla, že vztah byl vřelý, vídala se s ním z vůle otce neomezeně, od bydliště vnuka ji však dělilo sto padesát kilometrů. Žalobkyně neurčila, jak často v době zahájení řízení se s vnukem vídala, lze seznat, že nebyla v denním ani pravidelném kontaktu s vnukem. Jako motiv podání návrhu následně žalobkyně uváděla výlučně to, že jí s vnukem bylo bráněno matkou nezletilého se vídat. Velká vzdálenost, která ji s vnukem dělila a [REDAKCE] dítěte vzbuzují pochybnosti o možnostech a četnosti návštěv žalobkyně. Pochybností tedy zůstává, do jaké míry chtěla žalobkyně sama realizovat styk s nezletilým v důsledku vlastního strádání po nezletilém, případně do jaké míry se snažila pouze pomoci synovi realizovat styk otce s nezletilým.
10. Na základě předestřených vývodů soud prvního stupně po zohlednění všech kritérií snížil základní částku celkem o 30 %. Žalobkyni tak náleží výše plnění v částce 90 125 Kč. Žalobkyně žádala nárok na finanční plnění v zahraniční měně, soud vzal v potaz aktuální kurz ke dni vyhlášení rozhodnutí (k 9.8.2018, kdy kurz 1 euro činil v české koruně 25,58 Kč). Při zohlednění tohoto kurzu došel soud k částce plnění 3 523 eur, kterou ve výroku I. přiznal k zaplacení.
11. O náhradě nákladů řízení rozhodoval soud prvního stupně podle ust. § 142 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dál jen o.s.ř.) ve znění pozdějších předpisů. Žalobkyni celkem náleží náhrada nákladů řízení v částce 69 450 Kč.
12. Rozsudek napadla odvoláním žalobkyně ve výroku II. a navrhla, aby odvolací soud rozsudek v tomto rozsahu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Žalobkyně namítala, že ani daným rozsudkem nebylo rozhodnuto správně, jestliže byla žaloba částečně zamítnuta. Soud prvního stupně také nesprávně prováděl dokazování listinami, a to opakovaně. Napadený rozsudek je nepřezkoumatelný z důvodu nesrozumitelnosti. Při vrácení věci je zapotřebí, aby věc byla přikázána jinému soudci.
13. Rozsudek napadla odvoláním žalovaná ve výroku I. s návrhem, aby odvolací soud rozsudek změnil tak, že se žaloba zamítá a přiznal žalované náklady řízení. Žalovaná namítala, že v posuzovaném řízení nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu a délka řízení byla přiměřená. Řízení lze označit za složité, souběžně s ním probíhalo řízení o úpravě poměrů nezletilého dítěte. Ostatně žalovaná nesouhlasí ani s výší poskytnutého zadostiučinění. Snížení základní hodnocení o 30 % je nedostatečné. Nesprávně bylo zvýšeno odškodnění kvůli významu řízení pro žalobkyni právě s ohledem na vztahy mezi účastníky.
14. Odvolací soud po zjištění, že obě zákonnými důvody podložená odvolání účastnic byla podána včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.), nařídil k projednání odvolání jednání. Po přezkoumání rozsudku i průběhu řízení jeho vyhlášení předcházejícímu shledal odvolací soud částečně opodstatněným odvolání žalobkyně.

15. Odvolací soud se zejména nedokáže ztotožnit s odvoláním žalované, která namítá, že v posuzované řízení s přihlédnutím k souběžně probíhajícímu řízení nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu, délka řízení byla přiměřená. Takový závěr nelze z provedeného dokazování vyvodit, odporují tomu zjištění soudu prvního stupně o průběhu a trvání namítaného řízení, o jeho relativní složitosti s ohledem na enormní aktivitu účastníků řízení. Samotná délka řízení v trvání devíti let a sedmi měsíců je nepřiměřená, nelze ji omluvit ani procesní aktivitou stran; řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, bylo postiženo nesprávným úředním postupem podle ust. § 13 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb.
16. Odvolací soud se v další linii úvah ztotožnil se soudem prvního stupně v jeho konstatování, podle něhož žalobkyni v příčinné souvislosti s nesprávným úředním postupem státu vznikl nárok na zadostiučinění nemajetkové újmy, jakož i s tím, že povaha uplatňovaného nároku vyžaduje, aby bylo poskytnuto v penězích (§ 31a odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb.), zejména trvalou-li namítané řízení neúměrně dlouho. Koneckonců odvolací soud nezpochybňuje ani použitou metodiku určení výše nemajetkové újmy, která je v souladu se zavedenou judikaturou, nicméně odvolací soud se neztotožnil zcela s hodnocením jednotlivých použitých kritérií a jejich vlivem na konečnou modifikaci poskytnuté satisfakce.
17. Odvolací soud vyšel ze základní částky 128 750 Kč, která byla soudem prvního stupně stanovena správně, dále se zabýval hodnocením dalších kritérií. Pokud jde o snížení základního hodnocení o 30 %, považoval odvolací soud toto snížení realizované již soudem prvního stupně za správné. Jakkoliv by se mohlo na první pohled zdát, že řízení nebylo právně složité, složitým se stalo právě též v důsledku enormní procesní aktivity stran, se kterou byl soud povinen se vypořádat. Řízení probíhalo na čtyřech stupních soudní soustavy, což k jeho zjednodušení také nepřispělo.
18. Odvolací soud dále považoval za správné, aby byl oceněn význam řízení pro žalobkyni zvýšením základního hodnocení o 10 %, k další úpravě stanovené výše satisfakce už nepřistoupil, v tomto hodnocení je obsažen typově zvýšený význam řízení o styku s nezletilým vnukem, důvody pro vyšší zvýšení z tohoto titulu odvolací soud neshledal. Konečně odvolací soud nepovažoval za možné snížit satisfakci o dalších 10 % kvůli údajně obstrukčnímu jednání žalobkyně, která podle názoru odvolacího soudu zejména procesně realizovala svůj zájem na styku s nezletilým vnukem; jistě nebylo jejím motivem vytvářet pro řízení překážky.
19. Odvolací soud tedy došel k závěru, že žalobkyni jako satisfakce svědčí peněžité plnění ve výši 128 750 Kč, snížené o 20 %, tj. na částku 103 000 Kč (128 750 – 25 750). Při kurzu ke dni 9.8.2018 (1 euro – 25,57 Kč) činí celkově přisuzovaná částka 4 028 eur, bylo tedy zapotřebí, aby odvolací soud rozsudek ve výroku II. změnil (§ 220 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.) tak, že žalované přisoudí 505 eur v patnáctidenní lhůtě k plnění, která respektuje časové možnosti žalované. Zároveň odvolací soud rozsudek ve výroku II. a ve výroku I. podle ust. § 219 o.s.ř. potvrdil.
20. Změny doznal výrok o náhradě nákladů řízení. Žalobkyně se obrátila na soud se žalobou o náhradu nemajetkové újmy, v níž (zásadně) uspěla, byť nikoliv zcela do požadované výše, současně požadovala i náhradu majetkové újmy ve výši 53 950 Kč, s tímto požadavkem však úspěšná nebyla, neuspěla v něm ani zčásti, lze tudíž dovodit, že žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 142 odst. 2 o.s.ř.), a to před soudy všech stupňů.

Poučení:

Dovolání se podává do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu České republiky u soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Přípustnost dovolání podle § 237 až § 238a o.s.ř. je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Praha 31. ledna 2019

Mgr. Richard Toman v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Hana Rejentová.